СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК L. Ч. 261. Джерзі Сіти, Н. Дж., субота, 19. грудня 1942. No. 261. Jersey City, N. J., Saturday, December 19, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America, FIVE CENTS elsewhere.

Вопрестолення Преосвященого Кир Амврозія Сенишина

В четвер дня 17. грудня відбулася в укр. кат. катедральнім храмі Неп. Зач. Пресв. Діви Марії в Філядельфії архієпископська Служба Божа та Інтронізація Преосв. Кир Амврозія Сенишина, нововисвяченого Єпископа-Помічника для Дієцезії Українців-католиків у Злучених Державах Америки. Катедра була заповнена вірними та священиками, що прибули з ріжних сторін, щоби бути свідками рідкої події, себто здійснювання того церковного звичаю, що практикується, коли то по рукоположенню вводиться нового єпископа у владичу діяльність. Священиків було понад 60. Були теж і представники від українських світських організацій, як і від часописів, включно з представниками від У. Н. Союзу і „Свободи". Архієрейську Службу Божу відправив Преосв. Кир Амврозій в сослуженню о. совт. А. Лотовича і о. Гр. Шишковича (з Канади). Діяконували: о. В. Андрушків і о. Б. Олесь. Співав хор під управою п. С. Марусевича. Ціла відправа мала незвичайно торжественний характер. Український обряд відбивав своєю повагою і естетикою. У своїй проповіди новий Владика вказав на Філядельфію як те місце, що є дороге усім нам як американським горожанам, пригадуючі ті великі події, що звязують те місто з американською незалежністю. А рівночасно підкреслив, що це місто ще особливо дороге для тих громадян, що є українцями-католиками, бо з Філядельфії почалась розбудова Дієцезії Українців-католиків і тут є їхня катедра та осідок єпископа. При кінці згадав за „многострадальний український нарід" і його боротьбу за волю.

Закінчено торжество многоліттєвіями, включно з многоліттєвієм в честь Кир Амврозія, як і цілого українського народу. Потім хор відспівав „Боже Великий, Єдиний, нашу Вкраїну спаси".

Витаючи Єпископа Амврозія підчас обіду для духовенства, Кир Константин Богачевський, Єпископ-Ординарій, говорив на тему „Історія Української Церкви — це боротьба віри, що будує, з руйнуючим невірством".

Торжества Інтронізації закінчаться у неділю 20. грудня бенькетом для делегатів і мирян.

ВИЗНАЮТЬ ДАВНЮ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНУ

Виходить з заяв Едварда Бенеша, президента Чехословаччини на вигнанню у Лондоні, що Велика Британія визнає Чехословаччину в її давних границях. Замітне те, що на зборах мадярів, що жили в Чехословаччині, а тепер є в Лондоні, теж рішено домагатись відбудови Чехословаччини в старих її границях. Ось ті мадяри казали, що волілють жити в новій демократичній Чехословаччині ніж в Мадярщині, перенятій націстівським духом. Між тими мадярами, що брали участь в нарадах, були мадярські посли до чехословацького парляменту, як і давні чеські урядовці з мадярського роду. Чехословацький уряд веде теж пропаганду і в Америці серед словаків і „карпаторосів" в справі відновлення давньої Чехословаччини, себто такої, в якій булаб як передше Словаччина і Карпатська Україна.

ГЕНДЕРСОН УСТУПИВ

Ліон Гендерсон, голова Бюра Адміністрації Цін, уступив з свого становища не так ізза лихого здоровля, як подає, як тому, що не є на добрій стопі з конгресом.

ГУБЕРНАТОР КАНАДИ ДЕКОРУЄ ЛЕТУНІВ УКРАЇНЦІВ

Під таким титулом помістили канадійські „Українські Вісти" знимку, яка представляє губернатора Канади, Ирла Етлону, як в губернаторській палаті в Отаві декорує двох едмонтонських летунів, обидвох українців, що зістали відзначені за геройство. На одній картині видно, як губернатор декорує саржента Е. Говду Медалею Бритійської Імперії, а на другій, як декорує старшину-летуна Петра Олійника Відзначенім Летунським Хрестом. Батько того останнього є теж у війську за морем, в Англії.

ЗАДИ АРМІЇ РОМЕЛЯ ПОПАЛИ В ЗАСІДКУ

Скорий наступ восьмої бритійської армії за відступаючими військами ген. Ромеля в Лібії довів до того, що зади німецької армії відтяті від звязку з центром, бо попали в бритійську засідку.

ШАНУЮТЬ УКРАЇНСЬКІ СВЯТА

Канадійські вояки з українського роду, що служать в манітобській військовій окрузі ч. 10, дістануть різдвяну відпустку на українське Різдво, а не на латинське. Відпустка буде зачинатись 5 або 6 січня.

ДОПОМОГТИ АЛІЯНТАМ ВИГРАТИ ВІЙНУ — ЦЕ ПЕРШЕ ЗАВДАННЯ КОЖНОГО З НАС

Кордел Гол, секретар стейту, сказав підчас пресової конференції, що є тепер найважнішим обовязком не тільки Обєднаних Держав і поодиноких урядів тих держав, але й кожної групи чи одиниці, щоб обєднати всі наші зусилля на те, щоб виграти війну. „Нам треба усеї допомоги, звідки ми її не дісталиб", казав Гол, а по війні, народи Обєднаних Держав, згідно з Атлянтійським Чартером, зможуть вибрати собі таких провідників, яких захочуть мати, як і таку форму влади, яка їм буде до вподоби. Ось та заява, що нібй малаб відноситись в першу чергу до непорозумінь між „Вільними Французами" і адміралом Дарляном в Африці, відноситься до усіх. Знову Дарлян ще раз підтвердив, що він не має ніяких політичних аспірацій, а тільки хоче визволення Франції, а як війна скінчиться, відійде від політики.

НА КАТОРЗІ В СИБІРІ

Канадійський „Новий Шлях" подає за „Ди Содбори Дейлі Стар" дещо з переживань Володимира Песта і його дружини, канадійських громадян, що родом з Скалату, Галичина, Західня Україна. Вони відвідали старий край, де їх захопили воєнні події з 1939 року, коли то Гітлер напав на Польщу, а Совети забирали від Польщі західньоукраїнські землі. Ось так Пести опинились під большевицькою владою. Їх канадійське горожанство нічо їм не помогло. Їх арештовано й запроторено на Сибір в табор каторжної праці, деревору́бки, що лежить 350 миль від Свердловська. Пестови вдалось якось заховати подорожний чек на сто долярів і канадійські натуралізаційні папери, що йому помогли видістатись з каторги, як Польща підписала з Советами договір. На Сибірі Пести, як кажуть, не находились в найгіршому таборі. Їх та сестру жінки, яку теж арештовано, приділено до відділу, в якому було 50 родин. Там і сестра замучилась на смерть. Кожному приділювано, скільки він має виробити. Як чоловік виробив приписану норму, діставав 5 рублів денно, а жінка 3 рублі. За невиконання відтягано четвертину платні. Від 1940 року діставали денно кварту зупи і фунт хліба. В 1941 році зменшено обі порції на половину. Тільки деколи, за дозволом комісара, можна було купити собі дещо сушеної риби. Кожна особа мусіла працювати 12 годин денно. Хто того робочого часу з якихсь причин не виконав, то потім мусів відробляти без заплати.

ПІДГОТОВКА ДОПОМОГИ ПОВОЄННІЙ ЕВРОПІ

Про це пише двічи в „Громадськім Голосі" Л. Марголіна з Вашингтону. Доражує, щоб і українські жінки в Америці готовились до цеї праці. Каже, що за якийсь час зможе подати про це ближчі інформації, як буде зорганізована праця цеї установи, що її покликав до життя през. Рузвелт. Каже далі, що чехи і норвежці вже почали організуватись для такої праці. Треба, щоб нею зацікавилось теж і українське жіноцтво в Америці, бо україна теж у нужді.

ДВА МІЛІОНИ ЛЮДЕЙ УБИТО В УКРАЇНІ

ЛОНДОН. — Московське радіо подало, що німецькі окупаційні війська розстріляли, повісили або замучили на смерть у Україні понад два міліони осіб цивільного населення.

Подано це число на одному анти - фашистівському зібранні української молоді, що відбулося в Москві.

ЯК ЗА МИНУЛОЇ ВІЙНИ

З донесень про те, що діється в Україні, виходить, що українському населенню найбільше даються в знаки — мадяри. Грабують і нищать церкви. Іншими словами, поступають так, як поступали мадярські війська, коли ввійшли до Галичини в 1914 р. з вибухом першої світової війни.

КОМІСІЯ, ПРО ЯКУ МАЛО ЧУТИ

Це „Комісія Рузвелта", що існує у Вашингтоні, а до якої входять найвищі урядовці й дорадники през. Рузвелта, між якими перше місце займають представники департаменту стейту, в першу чергу секретар Гол, а далі заст. секретаря Сомнер Велс і Ейдолф Берлі. Комісія має виробити плян, як помагати народам і краям негайно у тій самій хвилині, коли провалиться Гітлер. Кажеться, що от Гітлер нагнав повно румунів в Україну, а голяндців і бельгійців на Білорусь. Знову жидів зігнав з ріжних краів у гетта в Польщі й Україні. Комісія роздумує, що робити з усіми тими людьми, що стануть бездомними з хвилею розгрому націстівської влади.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

"Працюй Для Перемоги"

Від коли Америка взялася на добре до воєнної продукції, заведено тут не одну новину, яка до того часу видавалася зовсім неможливою. На першім місці між такими новинами можна поставити заведення спільних комітетів заряду й робітників, бо щось таке вважали не тільки неможливим, але й небажаним так заряди, як і робітники.

Обчисляють, що такі комітети існують тепер вже в 1,600 фабриках краю. Всі вони виказують гарну працю й це дає заохоту до творення дальших таких комітетів по інших підприємствах.

Сила пляну передовсім у тому, що він спирається не на примусі, а на добрій волі. Роботою комітету керує звичайно спеціяльний керівничий комітет, зложений з рівного числа представників зарядців і робітників. Всі члени мають рівний голос.

Працю переводиться двома дорогами: через відповідне вивчення й через суперництво. Вивчення полягає головно на означенні для кожного робітника особистої відповідальности. Суперництво заводиться між поодинокими департаментами, а конкурувати кажеться їм у справности, видатности праці й обнижування коштів продукції.

У таких комітетах робітники мають звичайно осібні комітети для воєнних суґестій. Тисячі нових плянів вийшли з їх кол. Вони звичайно відносяться до річей, на які заряд не може й попасти.

З такого скомбінованого зусилля зарядів і робітників виходить краща праця для спільного воєнного зусилля, але й кращі відносини між робітниками й зарядом, які певно залишуть добрі наслідки й на часи, як воєнне зусилля вже не буде потрібне, як перемога вже буде добута.

ЦІЛКОМ ЯК В УКРАЇНІ

Вертаємо до такої теми, про яку вже нераз була мова, але про яку не перестають писати американські ґазети. Це справа повстанчої боротьби в Югославії з німецькими, італійськими та мадярськими наїздниками, на чолі якої стоїть ґен. Дража Міґайлович. Це справа, як треба розуміти четників, про яких стільки наслухався цілий світ, та „партизанів", про яких так широко розписується комуністична пропаґанда. Іде про те: є ґен. Міґайлович і четники зрадниками Югославії, а „партизани" патріоти і борці? Комуністична пропаґанда каже, що ґен. Міґайлович є зрадник, а большевицькі „Українські Щоденні Вісти", що є її потакайлом, ще навіть і нас повчають, чому ми не потакуємо комуністам.

Признаємося, що не маємо ніяких своїх вістей, ні ніякого свого інформаційного бюра, щоб нам подавали, як ці справи треба розуміти. Ідемо в тому за американськими джерелами і тими поясненнями, які виходять від американських урядових осіб та від югославського уряду на вигнанню. А крім цього маємо на приміті й ті комуністичні практики, які були достосовувані до українського народу і України, коли пробувано вдержувати в Україні демократичну владу. Усе те заставляє нас давати віру тому, що ґен. Дража Міґайлович демократ і патріот, та що четники теж демократи і патріоти, що воюють за визволення свого рідного краю та за демократичну Югославію. Знову „партизани" в Югославії це ті, що намагались і далі намагаються завести в Югославії комунізм і не хочуть допустити до того, щоб визволена Югославія стала демократичною державою. Ось так представляє ті справи Юнайтед Прес у своїх звідомленнях з Лондону, кажучи, що ось так вияснює це югославський уряд на вигнанню, що вважає тепер своїм „найвищим обовязком" станути в обороні ґен. Міґайловича і четників, що є далі в центрі югославської боротьби з наїздниками, яку то боротьбу ведуть без перестанку від квітня 1941. року.

Хто з українців таке перечитає і над тим хвилинку застановиться, то відразу пригадає собі ті часи, коли то большевики розбивали Українську Народню Республику і демократію в Україні, щоб на її руїнах завести комуністичну владу. Як тепер комуністи називають ґен. Міґайловича і четників зрадниками і запроданцями, так лаяли вони Головного Отамана Симона Петлюру і „петлюрівців", Центральну Раду, Ґенеральний Секретаріят, чи Директорію — хоч це були символи українського народоправства. І нині називають вони зрадниками усіх тих українців, що бажалиб бачити Україну демократичною, а не комуністичною. В Україні ведено взаїмну боротьбу на великі розміри, а в Югославії на менші. Одначе її суть — тут і там однакова. В Югославії іде про те, щоб вона стала комуністичною і, очевидно, частиною С. С. С. Р. А з Україною було те саме.

Та цікаве те, що хоч усе те тепер очевидне, то проте тут в Америці діються між тими ґрупами, що походять з Югославії, чудні речі. От недавно відбулася в Ню Йорку 24-та річниця незалежної й обєднаної Югославії, з якої присутні могли віднести враження, що Югославію вратує тільки одна Росія. Не Америка чи Англія, а тільки Росія. У звязку з тим треба було вислухати на тім святі, ось тут, на вільній американській землі, про совєтську землю як одиноку в світі, де людина вільно віддихає, де чоловік свобідний. Ось таку совєтську пропаґанду вважалося на тому святі навіть за природну завдяки старому сербському русофільству, яке може тепер довести до того, що Югославія готова згодом опинитись в обіймах Совєтів. Комуністична пропаганда за „партизанами", а проти „четників" і ґен. Міґайловича вказує наглядно, куди віє вітер.

„РОСІЯ" — НА ПЕРШОМУ МІСЦІ

Александер Казем-Бек пише в газеті „Свет", що тепер не може бути між русскими поділу на демократів чи большевиків, монархістів чи републиканців. Сьогодня „є тільки один табор, одна партія, одно громадянство, одна катеґорія для усіх русских — Росія", каже він.

ЕСПАНІЯ ДАЛІ МОБІЛІЗУЄТЬСЯ

МАДРИД. — Еспанська армія покликала до військової служби військову клясу з 1939. року. Це вже третій частинний мобілізаційний заклик еспанської армії.

БРІДЖПОРТ, ПА. — Бр. св. Петра й Павла, від. 383, повідомляє своїх членів, що **щічні збори** відбудуться в неділю, 20. грудня, в гали парохіяльній, 494 Форд Стріт, в годині 2. пополудні. Просимо всіх членів бути на зборах, бо буде справоздання з цілого року і інші важні справи, як також вибір нового уряду на 1943 рік. Просимо контролерів прийти і сконтролювати книжки. — Іван Грудзінський, Юліян Кушнір, Йосиф Муц.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В минулім числі в оголошенні нюарської правосл. громади пропущено, що **представлення відбудеться в церковній галі, 675 SO. 19th ST., NEWARK, N. J.**